

ἀχρείαστος. Είναι περιττός. Πειά κανένας δὲ θά τονέ βρεθεί. Κι' ὅλοι θά τὸν ἀπαλημονήσουν.

Καὶ θά τονέ θυμηθοῦνε τὸν παπποῦ μιὰ στιγμή μοναχά, πῶς θά πεθάνη.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΜΑΣ

Χανιά, 8 Δεκέβρη 1908.

Ἀγαπητέ μου Νουμά,

Οἱ δάσκαλοι τῆς Κρήτης ποὺ κι' αὐτοὶ πᾶν καὶ τοὺς δικούς σας, διάλε τὴ δροσιὰ τὸ μυαλὸ τὸ χουνε (ὅπως λέμε ἐδῶ στὴν Κρήτη), γράψανε γραφὴ στὴν κύρ-Μιστριώτη, ποὺ ἔχει στὴ γλώσσα του χρόνιο μαγισσι (ἤγουν ἐκζεμα) καὶ τοῦ ζητοῦνε αὐτὴν ἐπιβάλλουσιν ἰ ἐπικουρίαν του γιὰ νὰ πετάξουνε ἀπὸ τὰ σκολειν, τὸ βιβλίον τοῦ Βουτετάκη, ποὺ εἶναι, λέει, γραμμένο σὲ γλώσσα εἰταμῶς χυδαίαν. Ποῦ νὰ καταλάβουν τὰ δασκαλάκια μας τὰ καψερὰ πὼς τοῦτο τὸ κάμωμά των δείχνει μεγάλη ἀνευλάβεια στὴν ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς, ἀφοῦ μὲ νόμο ἐμπήκε στὰ κρητικὰ σκολειὰ τὸ «ἄθλιον τοῦτο ἐγγχειρίδιον», καθὼς τὸ λέει. Ἄς ἐλπίζουμε πὼς ὁ κ. Ἐπιτροπὸς τῆς Παιδείας θά τοὺς δώσει νὰ τὸ καταλάβουν. Μὰ ἂν δὲν παίρνει τὸ μυαλοῦδάκι τῶν δασκάλων ἀπὸ τέτοια, ἔπρεπε μπάρε μου νὰ ξέρονε πὼς στὴ γλώσσᾳ τους τὴν ὀλοκάθαρη δὲ λέγεται ποτὲ αἶν, οὐχί, ὡς ἔδει...» παρὰ μόνον ἂν μὴ, ὡς ἔδει...» κ' ἔνα σωρὸ ἄλλα λάθια σ' ἔνα γραμματάκι τόσο δά. Τὴ μεγάλη δμως γκάφα τὴν παθαίνουνε οἱ ἄμμοιροὶ στὸ στερνὸ κοπιμμένο, ποὺ πάνε νὰ κάνουνε στὸ Μιστριώτ ἀγά τους. Ἀντὶ νὰ πούνε πὼς ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν διδασκτικῶν βιβλίων ἔχει τὴν τιμὴ νὰ εἶναι πρόεδρος τῆς ὁ Μιστριώτης, τί νομίζετε πὼς λένε; α... ὅπως φέρητε τὸ ζήτημα εἰς τὴν Ἐπιτροπείαν, ἥ; ἔχετε τὴν ὑπέροχον τιμὴν νὰ εἰσθε πρόεδρος κ' ἔτσι, χωρὶς νὰ τὸ νοιώσουνε, προσβάλλανε τὸν ἄνθρωπον. Νὰ τί καταφέρνει αὐτὴ ἡ καθαρεύουσα. Τώρα δὲ μένει τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ τοὺς καλέσει ὁ Μιστριώτης σὲ μονομαχίαν γιὰ τὸ βρισίδι ποὺ τοῦ πατήσανε. Μπορῶ δμως νὰ τὸν βεβαιώσω στὴν τιμὴ μου, πὼς δὲν τὸ θέλανε νὰ τὸν πειράξουνε τὰ καημένα τὰ κουτσοδασκαλάκια μας.

Μὲ πολλὴ ἀγάπη

ΚΡΗΤΙΚΟΣ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Δρ. 8.— Γιὰ τὴν Ἐπαρχίαν Δρ. 7
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Φρ. Χρ. 10.

Γιὰ τὴν Ἐπαρχίαν δεχόμεστε καὶ τριμήνες (2 Δρ. τὴν τριμήν) συντροφίαν.

Κανένας δὲ γράφεται συντροφίτης ἂν δὲ στείλει μπροστὴ τὴ συντροφίαν του.

10 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιδόκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἐθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιάδρου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηροδρόμου Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ γνώμη τοῦ κ. Φωκά—Τ' ἀγιοταφίτικα μασκαράλίκια—Τὸ κλείσιμο τῆς χρονιάς—Λίγο πάνον ἀπὸ τοὺς ἔρωτες τῆς ἡμέρας—Οἱ «Ἀλυσίδες»—Ἡ Βουλὴ μας δουλεύει!..

ΜΕΣΑ στὴ Σύγκλητον τοῦ Πανεπιστημίου ἀκούσθηκε ἐπιτέλους κ' ἔνας λόγος σωστός. Ὁ κ. Γεώργ. Φωκάς, καθηγητὴς τῆς Χειρουργικῆς καὶ Συγκλητικὸς, πρότεινε νὰ ἰδρυθῇ μιὰ καινούρια ἔδρα γιὰ τὴ νεώτερη φιλολογία, τόσο τὴ δική μας ὅσο καὶ τὴν ξένη, κ' ἔτσι οἱ φιλόλογοι ὅταν παίρνουν τὸ διπλωμά τους νὰχουν κάπια ἰδέαν γιὰ τὴ συγκριτικὴ φιλολογία καὶ νὰ μποροῦνε νὰ λέγονται ἀποσπῶντες μορφωμένοι κι αὐτοί.

Ἡ γνώμη τοῦ κ. Φωκά, ἐπειδὴ εἶναι σωστή, δὲν ἔχει φόβον νὰ μὴν πραγματοποιηθῇ, γιὰ τὴν ὥρην τουλάχιστον—μὰ δὲ σημαίνει καὶ πολὺ αὐτὸ ἀμκεὶ ποὺ ῥήχτηκε στὴ μέση ἡ γνώμη αὐτὴ, κ' ἔτσι θάδρηνῇσι νὰ μελετιέται καὶ θά γουρμάσει μὲ τὸν καιρὸ καὶ θά πραγματοποιηθῇ μιὰ μέρα. Τότε θά δοῦν οἱ ἁρμόδιοι, ὅταν ἀρχινῇσιν νὰ βλεποῦν καὶ οἱ ἁρμόδιοι στὸν τόπον μας, πὼς πρέπει νὰ μπεῖ γιὰ ὑποχρεωτικὸ μάθημα καὶ στὰ Γυμνάσια μας ἀκόμα ἡ συγκριτικὴ Γραμματολογία, ὅπως γίνεται σ' ὅλα τ' ἀνθρωπινὰ Γυμνάσια τοῦ κόσμου, γιὰ νὰ μὴν ἐαφνιάζονται τὰ παιδιὰ μας ὅταν ἀκούν τὸνομα τοῦ Σολωμοῦ καὶ νὰ μὴ χασμουρινοῦνται ὅταν τοὺς μιλοῦν γιὰ Γκαίτε καὶ γιὰ Σαίξπηρο.

Καλὴ καὶ ἡ ἀρχαία γραμματολογία, μὰ οὐ νὰ χρειάζεται καὶ ἡ νεώτερη σ' ἕνα ἄνθρωπον ποὺ καμαρώνει νὰ λέγεται μορφωμένος.

*

ΣΑΛΑΤΑ καὶ τ' Ἀγιοταφίτικα κ' ἔχουμε ἔτσι τώρα στὴ μέση δυὸ καλογερικά ζητήματα, τῆς Κύπρου καὶ τοῦ Ἀγίου Τάφου ποὺ μᾶς καταρεζιλεύουνε στὰ ξένα μάτια καὶ κάνουν τοὺς ὀχτροὺς τοῦ ἔθνους νὰ τρίβουν τὰ χέρια τους ἀπὸ εὐχαρίστηση.

Μὰ αὐτοὶ οἱ καλογεῖροι ἐπιτέλους δὲ νιώσανε πὼς μερικὰ ζητήματα δὲν ενδιαφέρουνε μοναχὰ τὸ ράσο τους καὶ τὴν κοιλιά τους, μὰ καὶ τὸ ἔθνος ἀλάκαίρο—ἕνα ἔθνος ἡλίθιο, νὰν τὸ πεί κανεὶς, ἀφοῦ μπιστεύεται τὴν ἀξιοπρίπεια, ἀκόμα καὶ τὴν ὑπαρξὴν του, σὲ μερικὰ χέρια ἀνάξια; Πατριάρχης ἢ Σύνοδος, ὅποιος κι ἂν φταίει στὸ Ἀγιοταφίτικον ζήτημα, δὲν τὸ ξετάζουμε. Ἐμεῖς βλέπουμε μοναχὰ τὸ ἀποτέλεσμα—κ' εἶναι τόσο θλιβερὸ τὸ ἀποτέλεσμα ὥστε δὲ μᾶς ἔρχεται καμιά δρεῖξ νὰ ζητήσουμε καὶ τὴν ἀφορμή.

*

ΜΕ Τ' ἈΛΛΟ φύλλο κλείνει καὶ ἡ ἔχτη χρονιά τοῦ «Νουμά» κι ἀναγγέλλουμε μὲ χαρὰ τοὺς ἀναγνώστες μας πὼς στὴν καινούρια χρονιά, τὴν ἔδωκε, θά μποῦμε, καλορίζικα, μὲ πρωτοχρονιάτικο ἄρθρον τοῦ Ψυχάρη.

Θὰ μᾶς συγχωρῇσιν τώρα οἱ συντροφίτες μας, καὶ μάλιστα τοῦ Ἐξωτερικοῦ, νὰ τοὺς ξαναπαρκαλέσουμε νὰ μᾶς στείλουν τὴ συντροφίαν τους γιὰ τὴ χρονιά ποὺ τελιώνει. Σὲ μερικοὺς μάλιστα καὶ τὸ γράψιμε δυὸ καὶ τρεῖς φορές, μὰ δὲ μᾶς ἀπαντήσανε, ἴσως γιὰ τὴν παραπίσανε τὰ γράμματά μας, καὶ γι' αὐτὸ τοῦτο τὸ ξαναθυμίζουμε σήμερον. Ἡ συντροφί μάλιστα τοῦ Ἐξωτερικοῦ, τώρα ποὺ ξέπεσε τόσο τέ φράγκο, κατάντησε μικρότερη ἀπὸ τὴ συντροφί τοῦ ἑσωτερικοῦ (σὰ λογαριάζει κανεὶς πᾶσα πληρώνουμε τὸ χρόνο σὲ γραμματισμὸν γιὰ κάθε συντροφίτῃ τοῦ Ἐξωτερικοῦ) καὶ πρέπει νὰ μὴ μᾶς τὴν ἀργοῦνε οἱ φίλοι.

*

ΕΛΛΗΝΑΣΜΑ, ἀληθινά, οἱ «ἔρωτικὲς ἐπιστολές» μιανῆς Ἀγγλίδας, οἱ καλομεταφρασμένες, ποὺ δημοσιεύονται τώρα στὴν «Ἀκρόπολιν», ὕστερ' ἀπὸ τὴς ἐμετικώτατες αἰσθηματολογίας ποὺ ξεχυθῆκανε ἀπὸ τὴν τελευταία δίκη τοῦ Νεωτοδικείου καὶ ὕστερ' ἀπὸ τὰ ἀηδέστατα ψευτοιστορηματικὰ ἀναγνώσματα μερικῶν ἐφημερίδων ποὺ τὰ καταφέρνουνε μιὰ χαρὰ νὰ ἐκπορεύουν τὴν ψυχὴ—χρειάζονται στ' ἀλήθεια αὐτὴ ἡ λουλουδένια ἀγνοία καὶ ἡ καλοσυγυρισμένη, νὰ τὴν πεί κανεὶς, αἰσθηματοκίτη ποὺ σκορπιέται ἀπὸ τὴς ἡλιόφωτες γραμμές τῆς εὐγενικῆς Ἑγγλέζας, γιὰ νὰ μᾶς τραβήξῃ τὴ σκέψιν ἀπὸ τὴς ἀγοραῖες ψευτοχαρᾶς καὶ νὰ μᾶς τὴ φέρῃ στοὺς γαλήνους τῆς ψυχῆς οὐρανοῦς.

Ἡ Ἑγγλέζα ποῦ γράφει αὐτὰ τὰ περὶ φημι γράμματα, θάρρει κανεὶς πὼς εἶχε γιὰ σύμβολον τῆς ζωῆς τῆς τῆς Σωκρατικῆς «Εὐγενικώτερον εἶναι: ν' ἀγαπᾷ κανεὶς τὴν ψυχὴ παρὰ τὸ σῶμα».

*

ΑΠΟ κάποιον φίλικὸ γράμμα ποὺ μᾶς στάλθηκε ἀπὸ τὴν Πάτρα, ξεσηκώνουμε μερικὲς γραμμές, τίς ἀκόλουθες:

σωριάστηκα χάμου. Σὲ λίγο κατὶ ἄγριες φωνὲς ποὺ ἀκούγονταν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ἀτμομηχανῆς, μ' ἔκμαν νὰ σηκωθῶ τρομαγμένος. Πῆγα πρὸς τὰ ἐκεῖ. Τί νὰ ἰδῶ; Τὰ καζάνια εἶχανε πᾶθει ἐκρήξιν, καὶ εἶχανε τινάχτει στὸν ἀέρα μαζί μὲ τὰ λογῆς λογῆς σῆδρα καὶ οἱ πέντε ἔργατες ποὺ τοὺς εἶχανε στὴν ἀτμομηχανή. Ἐνα πόδι ἐδῶ, ἕνα χεὶρ ἐκεῖ, ἕνα κομμάτι σάρκας παρακάτου. Φρίκη. κ. Φιντῆ, φρίκη!.. Μὰ δὲν εἶτανε μόνον αὐτό. Κι' ἄλλοι πέντε ἀπάνου στὴν ταρχή, ἀπάνου στὸ στρίμωγμα, ἀπάνου στὴν καταστροφὴ, εἶχανε μείνει νεκροί. Ἐνας ἔπαθε ἀπὸ ἀσφυξίαν φαίνεται, ἕνα μικρόν ἐργάτη τὸν πατήσανε, τοὺς ἄλλους τοὺς σκοτώσανε τὰ δοκάρια τὴ στιγμή ποὺ γκρεμίστηκε ἡ στέγη. Δὲν ξέρω ἂν μέσα στὰ χαλάσματα εἶναι κι' ἄλλοι νεκροὶ καὶ πληγωμένοι. Μὰ ὑπάρχει ἀσβολία πὼς θά εἶναι;

ΦΙΝΤΗΣ ὦ! δυστυχία. ὦ! κατὰρα.

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ. Ὅχι σὰς ἔλεγα, κ. ἐργοστασιάρχην, πὼς τὰ καζάνια δὲ βράσανε. πὼς θέλουνε ἀλλαγῆ. πὼς εἶναι παλιά, δὲ μ' ἀκούγατε. Νομίζατε πὼς λέω λογία τοῦ ἀέρα, πὼς τὸ κάνω ἐπειδὴ βαριόμουνα τὴ δουλειά. Μὰ τὸ κακὸ γιὰ σὰς, δὲν εἶναι αὐτό, κ. Φιντῆ, τὸ μεγάλο τὸ κακὸ

εἶναι πὼς οἱ ἔργατες ἤξεραν τὴν κατάστασιν τῶν καζανίων, καὶ ὅλοι αὐτὴ τὴ στιγμή ἔχουν νὰ κάμουν ἐναντίον σας. Ἰοὺς ἔφησα μαζωμένους, στὴν αὐλὴ τοῦ ἐργοστασίου νὰ παρηγοροῦνε τὴς γυναῖκες τῶ σιτωμένων, ποὺ τρέξανε στὸ φοβερὸ μῆνημα καὶ δέρονταν καὶ ξεμαλλιάζονταν ἀπάνου στὴς καμένες σπρίες ποὺ βγάλανε οἱ ἄλλοι ἔργατες ἀπὸ τὴς χαλασμένες μηχανές. Γίνεσαι κ. Φιντῆ ἕνα κακὸ, ἕνα κακὸ... ἐγὼ προσπαθῆσα νὰ τοὺς συχάσω μὰ δὲν τὸ κατώρθωσα. Ἐτρέξα νὰ σὰς τὰ προφτάσω αὐτὰ, γιὰ νὰ τὰ ξέριτε πρὶν πᾶτε ἐκεῖ. Γιατὶ ὅλοι μὲ μιὰ φωνὴ σὰς ζητοῦνε νὰ πᾶτε ἐκεῖ. Ἐπιμένουν γι' αὐτὸ καὶ περιμένουν.

ΦΙΝΤΗΣ. Ἄς ἐπιμένουν κι ὅς περιμένουν, ὅσο θέλουν. Δὲν εἶναι βεβαιὰ πρόνιμο, νὰ πλησιαζῇ κανεὶς τὸ σίδερον ὅταν εἶναι ἀναφοκοκκινισμένο.

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ. ὦ! μὴ τὸ κάμετε αὐτό. Πρέπει νὰρθεῖτε, κ. ἐργοστασιάρχην, νὰ τοὺς παρηγορήσετε, νὰ τοὺς γλυκάνετε τὸν πόνο. Ἰσως καὶ πειστοῦν στὰ λόγια σας καὶ ἡσυχάσουν.

ΦΙΝΤΗΣ. Καὶ ποιὸς μ' ἐξασφαλίζει ἐμένα, ἀνάμεσα σὲ τόσοσους ἄγριους;

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ. Ἡ παρουσία σας ἐκεῖ, θά εἶναι ὁ μεγαλύτερος φύλακας καὶ διαφεντευτὴς σας. Ἄν

ὅμως δὲ θελήτετε νὰρθεῖτε, ἡ τέτοια περιφρόνησιν σας πρὸς αὐτοὺς, θά σταθῇ ὁ μεγαλύτερος σας ὀχτρος.

(Ὁ Μηχανικὸς κάνει νὰ φύγῃ)

ΦΙΝΤΗΣ. Ἐλκ δῶ Ἀῦριο μόλις ξελερώσει περνᾷς ἀπὸ δῶ μὲ τοὺς ἐργολητοὺς καὶ τοὺς καυδεντιάζω ἐγώ.

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ. Μὰ θά θελήσουν νὰ περιμείνουν ὅσο νὰ ξεμερώσῃ;

ΦΙΝΤΗΣ. (ποὺ δὲν ἀκούει). Ὅσο γι' ἀπόψε ὅμως ἂς μὴ μὲ προσμένουν.

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ. Δὲν κάνετε καλὰ, κ. Ἐργοστασιάρχην, δὲν κάνετε καλὰ, καὶ φοβῶμαι μήπως σὲ λίγο τοὺς δῆτε ὅλους κάτω ἀπὸ τὸ σπῆτι σας.

(Ὁ Μηχανικὸς φεύγει)

ΦΙΝΤΗΣ (μονολογῶντας). Στὴν ὁργή! Στὴν ὁργή!..

(Ἀκούεται μιὰ μακρινὴ βοὴ. Ὁ Φιντῆς αὐτιάζεται. Μπαίνει ἡ Γιαγιά).

ΓΙΑΓΙΑ (ποὺ δὲν προσέξῃ στὴ βοὴ). Ἐλκ μέσα νὰ δῆς καὶ σὺ τί ἔχει ἡ Ἀνούλα. Τόση ὥρην δὲν μπορῶ νὰ τήνε συχάτω. Ἀπὸ τὸ κλάψιμό της τὸ πολὺ, ἀπὸ τὸ πολὺ περᾶνόν της, ἀπὸ τὰ τόσα δάκρυά της, τὴν ἔχει πιάνει μιὰ νευρικὴ ταρχή,